
SJU SÄTT ATT ODLA EK

Lennart Bosrup

Text och foto

När jag fick veta att Ekfrämjandet planerade att lägga en besökspunkt för exkursion 2014 i vår skog blev jag glatt överraskad och började genast fundera över vad jag skulle säga. Den dagliga promenaden i skogen är ett väldigt bra tillfälle att tänka och planera. Ganska snart dök en rubrik upp i hjärnan: 7 SÄTT ATT ODLA EK.

Just sju, denna bibliska siffra, ska det vara, sedan får jag anpassa innehållet till det, slå

ihop eller dela upp metoderna. Det visade sig senare att 7 stämde ganska bra.

"Man må prøve mange forskellige ting", sa den danske skogsprofessorn J Bo Larsen när han var här i Glimåkra och undervisade om Naturnær Skovdrift. Jag har sorterat mina metoder från 1 till 7 i ordning efter kostnaden att skapa en framtidsstam (en huvudstam). Från 0 kronor för den första till 300 kronor för den sjunde. Arbetstiden är inräknad i kostnaderna.

METOD 1

Den första metoden heter "Göra ingenting" och det är ju med den metoden alla gamla ekar här omkring har kommit fram. Den fordrar snälla grannar som hassel, avenbok och tall. Kanske behövs också ett lägre betestryck än vi har idag.

Bilden visar en av de finaste ekarna vi har. Den är 70 cm i diameter och har 9 meter nästan kvistfri stam. Tack vare en lagom tät omgivning med avenbok och lind och någorlunda regelbundna gallringar, så har den utvecklats så här fint på egen hand utan stamkvistning.

METOD 2

Metod 2 innebär att leta upp 10-20-åriga ekar som klarat viltbete genom att de stått gömda, oftast i en granplantering. De behöver inte längre skyddas mot viltbete utan kan gallras fram. Även hassel fungerar utmärkt som gömställe har jag sett. Kostnad 0-30 kronor per huvudstam. Högre kostnad om man gallrar bort planterade granar. Minskat netto i slutavverkningen av gran om 50 år kostar uppåt 200 kr i nuvärde.

Detta är en ek som klarat sig bra i gran-skogen. Kostnad i detta fall 0 kr men i de flesta fall behöver de huggas fram när de nått älsäker höjd som den här.

METOD 3

Skydda små ekplantor med nätburar. Varning för rör, små plantor kan skadas av värme och drag i röret, nätburar är bättre. Kostnad egen tid (15-20 min) + material = ca 30-50 kronor.

Här är ett exempel från granskogen med nätburen till vänster.

METOD 4

Samla ekollon, påta ner i spannar utan botten eller avkapade ventilationsrör. Metoden är beskriven i Ekbladet nr 28 av Cecilia Rooth. Kostnad runt 50 kr förutsatt att det kommer några plantor, men det har jag inte lyckats något vidare med. Jag använde för litet antal ekollon. Det ska vara ca 10 i varje hink.

En färghink i plast har använts som skydd för ekollonen. En ensam planta har tagit sig av de 3-4 ollon som sattes och den sticker upp ur hinken. Slumpen har gjort att både en gran- och en tallplanta etablerat sig alldeles intill. Om eken ska klara sig på sikt, måste granen och senare tallen tas bort, men det kan vänta några år.

METOD 5

Plantera ek i grupper, 3-4 st, och skydda med nätburar. Efter 4 år hade ekarna nått över 2 meters höjd och vi höjde näten några decimeter. Det femte året har de vuxit ytterligare en halv meter. Efter att ha provat mig fram rekommenderar jag korta stolpar som är lätta att slå ner. Oftast räcker det med en stolpe. Skruva sedan fast en längre granbräda som klämmer fast nätet. Kostnad ca 90 kronor per huvudstam, inkl. arbete.

2009 planterade vi grupper av ekplantor med 12-16 meter mellanrum. Varje grupp skyddades med en nätbur runt 3 stolpar. På bilden har vi skruvat på förlängningsbitar på stolparna och höjt nätet för fortsatt skydd mot älg. Eken till vänster är huvudkandidat att bli framtidsstam.

METOD 6

Helplantering med både ek och am-träd. Vi gjorde det för 14 år sedan på 1 ha skogsmark som kalavverkats. Det var så stenigt och ojämnt så att hägna med nät hade blivit väldigt dyrt. Två vintrar behandlade vi ekplantorna med viltskyddsmedel. Ekplantorna har klarat sig ganska bra. Minst lika bra som dem i metod 7.

Plantering från år 2000, gallrad hösten 2012. Ek i rader med 3 rader björk som amträd emellan. 2 meter mellan raderna, dvs 8 m mellan ekraderna. Förutom ek och björk sattes en del fågelbär. Vid blomningen har ekarna i raden till höger i bilden inte slagit ut medan björkarna har ljusgröna musöron. Eken har klarat sig bra mot viltbete och det blir enkelt att välja huvudstammar av ek med minst 8 meters mellanrum.

METOD 7

Helplantering med hägn som i vårt fall inte har lyckats hålla viltet utanför. Kostnad i vårt fall ca 120 000 kronor för hela projektet på 4 ha. Vi fick bidrag så ur vårt perspektiv var det en mycket låg kostnad. Men totalt för Skogsstyrelsen och oss kostade det ca 300 kronor per huvudstam om vi får 100 huvudstammar per ha.

Lövplanteringen från 2003. En rad ek syns till höger. Snitselbanden markerar preliminär utnämning av huvudstammar. I skydd av hägnet har det också kommit gott om självsådda vildaplar, som jag provar att ympa på.

Sammanfattning

Ju mer man lär sig desto fler exempel får man på att naturen kan göra jobbet åt en. Nötskrikorna sköter planteringen, hasselbuskar står för viltskydd och stamskugga. Björken bildar skärm och håller barkborren borta. Tall och gran bidrar till ekonomi, rönn och sälg bidrar till mångfald. Eken står både för ekonomi och förenkling: Genom att koncentrera sig bara på huvudstammar jobbar man inte i onödan med en massa åtgärder som inte lönar sig. Med 30 huvudstammar per ha i kontinuitet i olika åldrar, borde detta blandskogsbruk kunna bli lönsammare än konventionellt trakthyggesbruk av gran.

Drömmen som jag hoppas på och tror på är en skog som i kontinuitet är:

Lättskött, Lönsam och Ljuvlig att vistas i!

Om författaren

Lennart Bosrup driver gården Bosarp utanför Glimåkra med skogsbruk och snickeri i företaget Ängavången. Han fick Ekfrämjandets länspris år 2012.

Mer av Lennarts tankar finns samlad i bloggen www.blandskog.se.

Snickeriets produkter finns beskrivna på www.angavangen.se

Kontakt: lennart.bosrup@gmail.com